

Sygn. akt I Ns 1478/16

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Bartoszycach, I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: SSR Ewa Kurasz

Protokolant: prac. sąd. Justyna Dudko

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2016 roku w Bartoszycach

na rozprawie

sprawy z wniosku I. W. (1)

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

I. oddalić wniosek;

II. stwierdzić, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 1478/16

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni I. W. (1) wniosła o ustanowienie na prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę gruntu oznaczoną numerem geodezyjnym (...), położonej w B., o powierzchni 0,0622 ha, dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą numer (...) na rzecz uczestniczki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. służebności przesyłu na czas nieokreślony, za wynagrodzeniem w kwocie 10.060,38 złotych.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wnioskodawczyni wskazał, że jest ona właścicielem nieruchomości, której dotyczy wniosek od dnia 12 września 2012 roku. Na nieruchomości tej znajduje się linia elektroenergetyczna, eksploatowana przez uczestniczkę, która utrudnia korzystanie z nieruchomości i obniża jej wartość. Stan prawnych tych urządzeń jest nieuregulowany.

Uczestniczka pismem z dnia 14 stycznia 2015 roku, odpowiadając na wezwanie wnioskodawczyni, odmówiła uznania jej roszczeń dotyczących wypłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości oraz ustanowienia służebności przesyłu. Nie przedłożyła też żadnych dokumentów świadczących o prawie do korzystania z nieruchomości wnioskodawczyni. Dlatego złożenie wniosku w sprawie było zasadne (wniosek k. 2-4).

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniosła o oddalenie wniosku w całości.

W uzasadnieniu odpowiedzi na wniosek uczestniczka podniosła zarzut zasiedzenia służebności, której ustanowienia domagała się wnioskodawczyni.

Wskazała, że na nieruchomości wnioskodawczyni znajdują się urządzenia elektroenergetyczne w postaci napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia 0,4 kV, o długości 10 m, podpartej na jednym słupie rozkracznym oraz przyłączy napowietrznych niskiego napięcia 0,4 kV do słupa rozkraczonego do sąsiednich budynków o łącznej

długości 24 m. Linia ta została zaprojektowana w 1977 roku i wybudowana rok później. Nie zmieniła swojego przebiegu od dnia wybudowania. W czasie jej budowy właścicielem nieruchomości był Skarb Państwa, stąd w celu jej posadowienia nie było potrzeby wydawania decyzji ograniczającej prawo własności, gdyż z uwagi na zasadę jednolitej własności państwowej (art. 128 k.c.) jako Skarb Państwa jako właściciel mógł wybudować własne urządzenia na swoich gruntach.

Uczestniczka jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego, które wybudowało urządzenia elektroenergetyczne na nieruchomości wnioskodawczyni. Na skutek przekształceń społeczno – polityczno – gospodarczych, z dniem 05 grudnia 1990 roku przedsiębiorstwa państwowe zyskały zdolność prawną do nabywania mienia we własnym imieniu i z tym dniem rozpoczął bieg termin zasiedzenia służebności, przy czym należy przyjąć, że poprzednik prawny wnioskodawczyni nabył posiadanie służebności w dobrej wierze. Tak więc uczestniczka nabyła służebność o treści określonej we wniosku po upływie 20 – letniego okresu zasiedzenia, to jest z dniem 06 grudnia 1990 roku. Wobec powyższego wniosek winien ulec oddaleniu.

Z ostrożności procesowej pełnomocnik uczestniczki podniósł też zarzuty kwestionujące wysokość żądanego przez wnioskodawczynię wynagrodzenia (odpowiedź na wniosek k. 25-31, pismo k. 140).

Sąd ustalił, co następuje:

Postanowieniem z 08 czerwca 1976 roku Państwowe Biuro Notarialne w B. założyło księgę wieczystą numer (...) dla nieruchomości położonej w B. przy ulicy (...), składającej się z działki gruntu oznaczonej numerem geodezyjnym (...). Jako właściciela nieruchomości ujawniono Skarb Państwa.

(dowody: z akt Kw numer (...): wniosek k. 1, protokół k. 2, opis nieruchomości i mapa k. 3, pismo k. 4, postanowienie k. 5 oraz papierowa księga wieczysta)

W dniu 22 września 1976 roku Urząd Miasta w B. wydał decyzję numer (...), na podstawie której orzeczono o przekazaniu wyżej opisanej nieruchomości w użytkowanie wieczyste na lat 99 S. W. pod budowę domu jednorodzinnego. Użytkownik wieczysty został zobowiązany do rozpoczęcia budowy domu jednorodzinnego na nieruchomości najpóźniej w terminie 2 lat od zawarcia umowy notarialnej i jej zakończenia w terminie 4 lat od daty umowy, a następnie utrzymania budynku w należytym stanie.

Aktem notarialnym z dnia 28 września 1976 roku, zawartym celem realizacji tej decyzji, wyżej opisaną nieruchomość oddano w użytkowanie wieczyste na 99 lat małżonkom S. i I. W. (2).

(dowody: z akt Kw numer (...): umowa k. 8, decyzja k. 9-10 oraz papierowa księga wieczysta)

W 1977 roku zaprojektowano linię energetyczną, mającą zasilać Osiedle (...), które miały zostać wybudowane przy ówczesnych ulicach (...) i (...)w B., w tym na działce gruntu numer (...). Jako inwestor w projekcie został wskazany Urząd Miasta w B..

(dowód: dokumentacja projektowa k. 32-44)

W dniu 21 czerwca 1977 roku S. W. zawarł z Zakładem (...) w L. umowę nr (...) o dostarczanie energii elektrycznej, na podstawie której miano mu dostarczyć energię elektryczną na działkę gruntu numer (...) do celów budowy domu jednorodzinnego.

(dowód: umowa k. 45-48,

wniosek k. 50,

zlecenie k. 51-52)

W dniu 18 lipca 1978 roku S. i I. W. (2) sprzedali ustanowione na ich rzecz prawo użytkowania wieczystego na rzecz małżonków J. i M. W.. W dniu zawarcia umowy dom na nieruchomości nie został jeszcze wybudowany.

(dowody: z akt Kw numer (...): umowa k. 16-17, oraz papierowa księga wieczysta)

Dnia 27 września 1978 roku J. W., jako nowy użytkownik wieczysty nieruchomości, zawarł z zakładem energetycznym umowę – zgłoszenie numer (...) o dostarczanie do niej energii elektrycznej.

(dowody: umowa k. 49,

zlecenia k. 53-55)

W 1978 roku oddano też do użytku linię elektroenergetyczną, w tym urządzenia znajdujące się na nieruchomości składającej się z działki gruntu numer (...), wykonaną zgodnie z projektem sporządzony we wcześniejszym roku.

Od tamtego czasu na nieruchomości, dla której jest prowadzona księga wieczysta numer (...) znajduje się jeden słup rozkraczny wraz z linią napowietrzną niskiego napięcia 0,4 kV o długości 10 metrów raz przyłącza napowietrzne niskiego napięcia 0,4 kV od słupa rozkraczego do sąsiednich budynków, o łącznej długości około 24 metrów. Urządzenia te od czasu posadowienia nie zmieniły swojego położenia.

(dowody: umowy k. 45-49,

wniosek k. 50,

zlecenia k. 51-55,

mapa k. 56,

dokumentacja projektowa k. 32-44,

kopia mapy zasadniczej k. 16)

Okolo 1982 roku na nieruchomości został wybudowany budynek mieszkalny, oznaczony obecnie numerem administracyjnym (...), w zabudowie szeregowej, o powierzchni użytkowej około 115 m².

(dowody: kopia mapy zasadniczej k. 16,

z akt Kw numer (...): umowa k. 84-85)

Decyzją z dnia 27 października 1991 roku, numer (...), Wojewoda (...) stwierdził nabycie z mocy prawa na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 roku przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191 ze zm.) przez Gminę Miejską B. (Miasto B.) między innymi prawa własności nieruchomości, składającej się z działki gruntu numer (...), będącej w użytkowaniu wieczystym J. i M. W..

(dowody: z akt Kw numer (...): decyzja z załącznikiem k. 46-47 oraz papierowa księga wieczysta)

Decyzją z dnia 16 września 1998 roku, numer (...), Burmistrz Miasta B. przekształcił prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w B. przy ulicy (...), przysługujące M. i J. W., w prawo własności.

(dowody: z akt Kw numer (...): decyzja z załącznikiem k. 55 oraz papierowa księga wieczysta)

Umową darowizny i ustanowienia służebności osobistej z dnia 12 września 2012 roku M. i J. W. darowali swojej wnuczce – wnioskodawczyni I. W. (1) prawo własności nieruchomości gruntowej, składającej się z działki gruntu numer (...), położonej przy ulicy (...) w B..

(dowody: umowa k. 8-12,

odpis z księgi wieczystej k. 13-14,

wypis z rejestru gruntów k. 15

z akt Kw numer(...): umowa k. 84-86, oraz papierowa księga wieczysta)

W chwili wybudowania urządzenia elektroenergetyczne znajdujące się na nieruchomościach wnioskodawczyni I. W. (1) stanowiły własność Skarbu Państwa.

Na mocy zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki numer (...) z 25 listopada 1958 roku, z dniem 01 stycznia 1959 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) w B., zwane później (...) w B.. W skład tego przedsiębiorstwa weszło, po połączeniu z innymi przedsiębiorstwami, przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O..

Zarządzeniem Ministra Przemysłu numer (...) z 16 stycznia 1989 roku z dniem 01 stycznia 1989 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w O., które powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w B. na bazie zakładu Zakład (...) w O.. Nowo powstałemu przedsiębiorstwu przydzielono składniki mienia podzielonego przedsiębiorstwa, zgodnie z ustaleniami powołanej w tym przedmiocie komisji.

Zarządzeniem numer (...) Ministra Przemysłu i Handlu z 09 lipca 1993 roku, z dniem 12 lipca 1993 roku dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w O. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia tego przedsiębiorstwa do Spółki Akcyjnej (...) w W. i przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w O. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w O.. Na mocy § 3 ust. 1 i 3 tego zarządzenia nowo powstała spółka wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki poprzednika prawnego, w tym wszystkie prawa majątkowe i niemajątkowe.

Z dniem 31 grudnia 2004 roku Zakład (...) Spółka Akcyjna w O., na mocy uchwały nadzwyczajnego walnego zgromadzenia z 26 listopada 2004 roku, w trybie art. 492 § 1 k.s.h., poprzez przeniesienie całego swojego majątku, połączyła się z innymi spółkami dystrybucyjnymi i weszła w skład (...) Spółki Akcyjnej w G..

W latach 2005-2007 spółka istniała pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w G..

Na mocy uchwały numer (...) z 06 czerwca 2007 roku zmieniono nazwę (...) Spółki Akcyjnej w G. na (...) Spółkę Akcyjną w G..

(dowody: zarządzenia k. 60-64, 75-77, 86-87

zaświadczenie k. 65,

pismo k. 66-71,

wnioski k. 72-73, 78-79

postanowienia k. 74, 80, 81-82, 83, 84-85,

akt notarialny k. 88-100,

Odpisy z KRS k. 101-118, 119-122)

Obecnie znajdujące się na nieruchomości wnioskodawczyni urządzenia elektroenergetyczne i przesyłowe stanowią własność uczestniczki i wchodzi w skład jej przedsiębiorstwa.

(bezsporne k. 143v, 26)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach księgi wieczystej numer (...), stanowiących załącznik do akt sprawy. Dowody te są ze sobą zgodne i tworzą wspólnie spójny obraz stanu faktycznego. Ustalony w sprawie stan faktyczny nie był przy tym przedmiotem sporu między uczestnikami postępowania nieprocesowego, którzy różnili się jedynie w jego ocenie prawnej, podstawę jego ustalenia stanowiły więc również zgodne twierdzenia stron.

Wniosek wniesiony w sprawie podlegał oddaleniu z uwagi na zasadność zarzutu zasiedzenia służebności o treści tożsamej z treścią tej, o ustanowienie której wnosiła wnioskodawczyni, podniesionego przez uczestniczkę.

Stosownie do treści art. 285 § 1 k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władnanej) prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władnanej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, bądź też na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władnanej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu własności (służebność gruntowa). Służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio (art. 292 k.c.). Zgodnie natomiast z art. 352 § 1 i 2 k.c. kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy.

Przepisy kodeksu cywilnego dopuszczają więc możliwości nabycia przez zasiedzenie także służebności gruntowej związanej z posadowieniem na cudzym gruncie urządzeń, o których stanowi art. 49 k.c., wskazując na przesłanki tego nabycia, jak i podmioty, na rzecz których stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie może nastąpić. Nie zawierają bowiem żadnych ograniczeń co do rodzaju trwałych i widocznych urządzeń, korzystanie z których na cudzej nieruchomości może doprowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej. W szczególności brak jest podstaw, aby z zakresu działania tej regulacji wyłączyć linie elektroenergetyczne, które zazwyczaj mają taki właśnie charakter.

Kolejną kwestią wymagającą rozważenia, sporną w niniejszej sprawie, jest charakter prawny ewentualnie nabywanej w drodze zasiedzenia służebności. Sąd orzekający w sprawie podziela utrwalony obecnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych pogląd, że możliwe jest zasiedzenie służebności treścią odpowiadającej służebności przesyłu, będącej jednak służebnością gruntową. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 10 lipca 2008 r. (III CSK 73/08) stwierdził, że jeśli w drodze umownej można ustanowić służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, to dopuszczalne jest nabycie tej służebności w drodze zasiedzenia. Stanowisko to znalazło również potwierdzenie w postanowieniu z 13 października 2011 roku (V CSK 502/10), w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu. Sąd orzekający w sprawie podziela również stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 22 maja 2013 roku (sygn. akt III CZP 18/13), zgodnie z którym przed wejściem w życie art. 305¹-305³ k.c. było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu, a okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305³ k.c., podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności.

Sąd orzekający w sprawie nie podzielił natomiast wątpliwości dotyczących zgodności z Konstytucją powyższej wykładni prawa. Brak jest wątpliwości co do zgodności z Konstytucją instytucji zasiedzenia prawa własności (patrz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2005 roku, sygn. akt SK 61/03), a przecież zasiedzenie służebności gruntowej, bez względu na jej treść, stanowi mniejszą niż zasiedzenie prawa własności ingerencję w to prawo. Kodeks cywilny wprost przewiduje możliwość zasiedzenia służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, a taki charakter mają z reguły urządzenia elektroenergetyczne. Odmienność konstrukcyjna służebności przesyłu i służebności gruntowej nie polega na większej niż przy służebności gruntowej ingerencji w prawa właściciela nieruchomości obciążonej, ale na odmiennym ukształtowaniu określenia podmiotu, któremu przysługuje to prawo. W pierwszym przypadku jest to bowiem właściciel urządzeń przesyłowych, a w drugim nieruchomości władnącej. Biorąc pod uwagę powyższe trudno znaleźć argumenty za tym, aby przy zgodności z Konstytucją instytucji zasiedzenia prawa własności i dopuszczalności zasiedzenia nieruchomości gruntowej, przyjąć niedopuszczalność zasiedzenia służebności przesyłu lub służebności gruntowej o konstrukcji służebności przesyłu. Za brakiem niekonstytucyjności takiej konstrukcji przemawia też niebagatelna funkcja społeczna urządzeń przesyłowych, które w istocie umożliwiają często zgodne z ich przeznaczeniem korzystanie z nieruchomości obciążonych i bez których trudno sobie wyobrazić funkcjonowanie współczesnego społeczeństwa. Z tych względów Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawczyni o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny pytania prawnego Sadu Rejonowego w Grudziądzu w oparciu o ar. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. (postępowanie połączone z innymi sprawami, zarejestrowane pod sygnaturą P 10/16, brak terminu rozprawy). W ocenie Sądu rozpoznającego sprawę brak jest bowiem istotnych wątpliwości co do konstytucyjności obowiązujących regulacji i obowiązującej linii orzeczniczej.

Na gruncie niniejszej sprawy należy stwierdzić, że uczestniczka jest, stosownie do art. 352 k.c., posiadaczem służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej obecnie własność wnioskodawczyni. Okoliczność ta była bezsporna i stanowiła podstawę wniesienia wniosku w sprawie. W sprawie było też bezsporne, że jest ona obecnie właścicielem urządzeń elektroenergetycznych, trwałych i widocznych, posadowionych na nieruchomości wnioskodawczyni, z czego wywodziła ona swój interes prawny do wzięcia udziału w postępowaniu w charakterze uczestnika. Z dokumentów, z których część, jak choćby zarządzenia Ministrów, odpisy z Krajowego Rejestru Sądowego, postanowienia sądów czy akty notarialne, posiada walor dokumentów urzędowych, wynika, iż przedtem urządzenia te wchodziły w skład przedsiębiorstw, na skutek przekształceń których powstała uczestniczka. Począwszy od ich wybudowania, na przestrzeni lat, z urządzeń posadowionych na działkach wnioskodawczyni korzystali uczestniczka jak i jej poprzednicy prawni, w ramach ich eksploatacji, napraw, konserwacji, czy też remontów. Zgodnie zatem z przepisem art. 352 k.c. „faktycznie korzystali oni z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności”, czyli byli jej posiadaczami. Posiadanie to polegało na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia - słupów i rozpiętych między nimi przewodów i było przenoszone z jednego podmiotu na drugi na skutek dokonywanych przekształceń własnościowych, nowe podmioty przejmowały przy tym mienie podmiotów likwidowanych co do zasady na zasadzie sukcesji generalnej. Pełnomocnik wnioskodawczyni nie kwestionował też w niniejszej sprawie następstwa prawnego uczestniczki w stosunku do przedsiębiorstwa państwowego, które wybudowało na nieruchomości wnioskodawczyni urządzenia elektroenergetyczne.

Sąd orzekający w sprawie podziela również pogląd wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego, co do możliwości doliczenia do okresu posiadania przez uczestniczkę urządzeń przesyłowych okresu ich posiadania przez jej poprzedników prawnych, w tym Skarb Państwa. Przed dniem 31 stycznia 1989 roku i wprowadzoną z tym dniem zmianą art. 128 k.c., obowiązywała w polskim systemie prawnym zasada jednolitości własności państwowej. Na skutek tego przedsiębiorstwa państwowe nie były co do zasady właścicielami swojego majątku. Stanowił on własność Skarbu Państwa i pozostawał jedynie w ich zarządzie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z 18 czerwca 1991 roku (sygn. III CZP 38/91), z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11) zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Zmiana art. 128 k.c. dokonana tą ustawą nie spowodowała przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym - z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych -

uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie w dniu wejścia w życie wymienionej ustawy. Przekształcenie zarządu, w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach - w prawo własności, nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464), a co do innych składników majątkowych (w prawo własności) nastąpiło na podstawie ustaw określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych (podobnie postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2008 roku, II CSK 314/08). Sąd orzekający w sprawie podziela przy tym pogląd pojawiający się w najnowszych orzeczeniach Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, że co do innych niż nieruchomości składników majątkowych przedsiębiorstw państwowych, w tym również co do urządzeń przesyłowych oraz prawa korzystania z nich na gruntach państwowych, uwłaszczenie przedsiębiorstw państwowych nastąpiło z dniem 07 stycznia 1991 roku na podstawie przepisu art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych - Dz. U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6 – zgodnie z treścią którego w ówczesnym art. 42 ustawy z dnia 25 września 1985 roku o przedsiębiorstwa państwowych wykreślono zapisy wskazujące na fakt, iż mienie przedsiębiorstwa jest mieniem ogólnonarodowym, którym ono jedynie gospodaruje (patrz uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 roku, sygn. akt IV CKS 510/15).

Fakt, iż przed 1991 rokiem urządzenia przesyłowe były własnością Skarbu Państwa nie oznacza jednak niemożności doliczenia do czasu posiadania potrzebnego do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie okresu posiadania przez przedsiębiorstwa państwowe, ani niemożności nabycia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu przez Skarb Państwa reprezentowany przez to przedsiębiorstwo. W uzasadnieniu postanowienia z 13 października 2011 roku (sygn. akt V CSK 502/10) Sąd Najwyższy stwierdził, że posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 k.c.). W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, że obowiązujący do dnia 31 stycznia 1989 r. art. 128 k.c., wyrażający zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, uniemożliwiał państwowym osobom prawnym, sprawującym zarząd mieniem państwowym, nabycie jakichkolwiek praw do tego mienia, a zatem w okresie obowiązywania tego przepisu Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe, był posiadaczem urządzeń przesyłowych i cudzej nieruchomości, na której je posadowiono i tylko on, a nie przedsiębiorstwo państwowe, mógł nabyć przez zasiedzenie służebność gruntową przesyłu. Praktycznie dopiero od chwili tzw. "uwłaszczenia" przedsiębiorstw państwowych, mogły one posiadać służebność we własnym imieniu i na swoją rzecz i nabyć ją przez zasiedzenie (porównaj między innymi uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r. III CZP 38/91, OSNC 1991/10-12, poz. 118).

Wskazać również należy, iż zgodnie z treścią obowiązującego obecnie art. 172 § 1 k.c. posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (§ 2). Z kolei, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści (art. 176 k.c.).

Ustalając daty, w których doszło do zasiedzenia należy także zwrócić uwagę na nowelizację kodeksu cywilnego w drodze ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. Ustawa ta wydłużyła wówczas obowiązujące terminy zasiedzenia, wskazane w art. 172 k.c. – z dziesięciu lat w przypadku dobrej wiary na dwadzieścia lat oraz – z dwudziestu lat w przypadku złej wiary, na trzydzieści lat. Ustawa ta weszła w życie z dniem 01 października 1990 roku.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, iż uczestniczka i jej poprzednicy prawni byli posiadaczami służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na wskazanej we wniosku nieruchomości, w sposób prowadzących do zasiedzenia tego prawa. Aby stwierdzić, czy do zasiedzenia doszło, należy ustalić w pierwszej kolejności początek biegu tego terminu. Wniosek w niniejszej sprawie dotyczył nieruchomości objętej księgą wieczystą numer (...), składającej się z działki gruntu oznaczonej numerem geodezyjnym

(...). Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, iż urządzenia elektroenergetyczne na tej nieruchomości zostały wybudowane w 1978 roku. Z uwagi na obowiązującą wówczas zasadę jednolitości własności państwowej, zarówno urządzenia te jak i sama nieruchomość, stanowiły przy tym własność Skarbu Państwa. W związku tym, poza sporządzeniem dokumentacji projektowej, w związku z wybudowaniem tych urządzeń, nie było koniecznym wydawanie żadnych decyzji o charakterze wywłaszczeniowym. Posadowienie tych urządzeń było bowiem wyrazem wykonywania przez Skarb Państwa w stosunku do swojej własności uprawnień właścicielskich.

Stan ten uległ zmianie dopiero w dniu 27 maja 1990 roku, kiedy to na skutek wejścia w życie art. 18 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 roku przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191) własność nieruchomości, pozostającej wówczas w użytkowaniu wieczystym dziadków wnioskodawczyni, przeszła na rzecz Gminy Miejskiej B. (Miasta B.). Z tym dniem bowiem inna osoba prawna stała się właścicielem nieruchomości, na której posadowione są urządzenia elektroenergetyczne, podczas gdy Skarb Państwa pozostał właścicielem tych urządzeń.

Kolejną kwestią jest ustalenie długości terminu zasiedzenia służebności przesyłu. Kwestia ta jest związana z ustaleniem dobrej lub złej wiary poprzedników prawnych wnioskodawcy jako posiadaczy służebności, a zwłaszcza ich dobrej lub złej wiary w momencie objęcia nieruchomości w posiadanie odpowiadające treści służebności. W ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż poprzednicy prawni wnioskodawcy objęli służebności w posiadanie w dobrej wierze.

Linia energetyczna posadowiona na nieruchomości wnioskodawczyni była budowana przez przedsiębiorstwo państwowe, w ramach jego zadań, na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Pomimo przekształceń własnościowych nadal służyła ona i miała służyć w przyszłości zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych ludności i taki cel miało też posadowienie na niej linii przesyłowej. Pozostała ona przy tym szeroko rozumianą własnością publiczną, a gmina przy nabyciu własności nieruchomości lub w czasie późniejszym nie kwestionowała prawa Skarbu Państwa i jego następców prawnych do utrzymywania na niej urządzeń przesyłowych i korzystania z nich. Zmiany w zakresie własności nieruchomości spowodowane były zmianami ustrojowymi. W tych warunkach w ocenie Sądu należy przyjąć, że objęcie posiadania nieruchomości, której dotyczy wniosek, przez Skarb Państwa w zakresie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, po przejściu prawa własności tej nieruchomości na Gminę, nastąpiło w dobrej wierze.

Początek biegu terminu zasiedzenia służebności przesyłu co do nieruchomości objętej wnioskiem rozpoczął się więc 27 maja 1990 roku. Zgodnie z wydłużonymi terminami zasiedzenia i przepisami przejściowymi, jej nabycie przez zasiedzenie nastąpiło po 20 latach, z dniem 28 maja 2010 roku przez uczestnika (...) Spółkę Akcyjną w G.. Uczestnik nabył przy tym na nieruchomości wnioskodawczyni służebność przesyłu, która wówczas była już uregulowana w kodeksie cywilnym, zgodnie z cytowanym wyżej orzecznictwem.

W tym stanie rzeczy, na podstawie powołanych wyżej przepisów, wniosek o ustanowienie służebności przesyłu uległ oddaleniu, nie można bowiem na nieruchomości ustanowić ograniczonego prawa rzeczowego w zakresie, w jakim zostało ono wcześniej nabyte przez uprawnionego w drodze zasiedzenia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. W ocenie Sądu rozstrzygnięcie niniejszej sprawy leżało bowiem w interesie obojga uczestników postępowania, zarówno w razie uznania wniosku za zasadny, jak i również w razie uwzględnienia zarzutu zasiedzenia służebności, co ostatecznie miało miejsce. Przeprowadzone postępowanie doprowadziło bowiem do uregulowania sytuacji prawnej urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości wnioskodawczyni i rozwiązało istniejący spór w tym zakresie, co jest korzystne zarówno dla właściciela nieruchomości jak i właściciela urządzeń przesyłowych. Obaj uczestnicy postępowania posiadali więc interes prawny w jego prowadzeniu i zakończeniu i nie był on w istocie sprzeczny. Ponadto koszty przeprowadzenia niniejszego postępowania, z uwagi na jego zakończenie bez dopuszczania dowodu z opinii biegłych, nie były znaczne. Dlatego brak

było podstaw do odstąpienia od zasady ponoszenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym określonej w art. 520 § 1 k.p.c.